

TUNTOSARVI

Nro 15 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 15
11. vuosikerta

JULKAISIJA Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE
Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90)77041/227

SISÄLLYS

Väyrynen oikealla asialla	1
Johtokunnan kokous 1/85	2
Ulla Tikkanen – pieni ja siro keulakuva	4
Sosiaalilomat ovat haettavissa	7
Ajankohtaista	8
Ilmoitus	12
Ammattikouluun runsaasti hakijoita	13
Äitienpäivä lähestyy	13
Suomen kaupunkeja, Hämeenlinna.....	14

TUNTOSARVI

10.5.1985

Väyrynen oikealla asialla

Ulkoministeri Paavo Väyrynen on ehdottanut, että Suomen eduskunta säätäisi lain, jolla Suomen kehitysapumäärärahoja nostettaisiin. Väyrysen ehdotusta on tervehdittävä ilolla, sillä Suomi on itse ensimmäisten maiden joukossa ollut allekirjoittamassa YK:n asiakirjaa, jossa kehitysmäärärahojen suuruudeksi säädetäisiin 0,7 % bruttokansantuotteesta. Suomen nykyiset määrärahat kehitysaputyöhön ovat nipin napin puolet tuosta vaatimuksesta.

YK:n 0,7 % saavuttamisella on takaraja. Mikäli Suomi aikoo kunnialla täyttää lupauksensa, sillä alkaa olla todella aika ryhtyä sanoista tekoihin. 0,3 prosenttiyksikköä ei todellakaan paljoa suomalaisia heilauta, mutta asia tuntuu silti etenevän yllättävän nihkeästi. Aina on löytynyt jokin syy kehitysmäärärahojen nousun estämiseksi.

On selvää, ettei Suomen kehitysavulla maailman ongelmia ratkaista, mutta periaatteellisena asia on tärkeä. Haluammeko me auttaa ihmisiä, jotka elävät kurjuudessa kaukana kotosuomestamme vai emmekö me halua heitä auttaa? Ja jos päätämme olla auttamatta toista ihmistä, niin eikö silloin voi jättää auttamatta ketä tahansa. Huolehtikoot kukin omista asioistaan. Sellainen ajattelu sopii maailmaan huonosti – myös suomalaisten kuurosokeiden kannalta.

Johtokunnan kokous 1/85

Edellisessä Tuntosarvessa oli jo tärkeimpiä asioita johtokunnan kokouksesta. Koska nyt on oikein virallinen pöytäkirjakin tuosta kokouksesta käytettävissä, niin seuraavaan on poimittu tuosta pöytäkirjasta muut esille tulleet asiat.

Alkuun lienee paikallaan laittaa tähän johtokunnan jäsenten nimet ja osoitteet, niin tiedätte keihin voitte ottaa yhteyttä, kun haluatte tietää tai ehdottaa jotakin johtokunnalle.

Puheenjohtaja: Ulla Tikkanen Kaskenpolttajankuja 2-3 H, 02340 Espoo

Varapuheenjohtaja: Pentti Lappalainen NKL/Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki

Jäsenet: Martti Avila Karistimentie 2 B 42, 00920 Helsinki

Lasse Hannula 27510 Eura

Hilkka Hyötylä Markkulantie 3, 13100 Hämeenlinna

Anja Lehtola Juurakontie 6, 40930 Kinkomaa

Jaana Aro NAK/ 02600 Espoo

Marja-Liisa Heiskanen Sosiaalhallitus, Siltasaarenkatu 18 C, 00530 Helsinki

Varajäsenet: Marja Heinonen Rajametsäntie 28 C 25, 00630 Helsinki

Marja-Leena Avila Virtainpolku 2, 33720 Tampere

Uudeksi jäseneksi hyväksyttiin Päivi Rantatalo Hämeenlinnasta.

Matkakerhotoimikuntaan valittiin edelleen Martti Avila puheenjohtajaksi, Ulla Tikkanen ja Marja Heinonen. Sihteerinä toimii Carita Salminen. Matkakerhon suunnittelema Ahvenanmaan matka 8.-9.6.1985 hyväksyttiin toteutettavaksi, mikäli halukkaita lähtijöitä ilmaantuu. Keskusteltiin matkakerhon nimen muuttamisesta virkistystoimikunnaksi. Asiaa pidettiin kannatettavana.

Keskusteltiin kuurosokeiden omasta kepestä tai käsivarsinauhasta. Todettiin, että yhdistyksellä on oma rintamerkki, jossa lukee »Olen kuurosokea». Niitä voi jokainen saada käyttöönsä yhdistyksen toimistosta. Kuurosokeiden keppiasiaa on käsitelty monissa kansainvälisissä kokouksissa. Asiasta ei ole päästy yksimielisyyteen. Johtokunnan mielestä Suomen ei kannata tässä vaiheessa lähteä yksin päättämään kuurosokeiden kepeistä, vaan kannattaa seurata tilannetta. Jokainen voi käyttää tavallista valkoista keppiä ja tarvittaessa »Olen kuurosokea» merkkiä.

Ulla Tikkanen – pieni ja siro keulakuva

Kuopion kokouksen eräs nopeimmin hoidetuista asioista oli yhdistyksen puheenjohtajan valinta. Kokous totesi, että Ulla Tikkanen oli hoitanut tehtävät hyvin ensimmäisellä kaudellaan ja pyysi häntä jatkamaan.

Kuurosokeiden yhdistyksen johtaminen ei ole pelkkä kunniatehtävä, jossa puheenjohtaja voisi vain levätä laakereillaan ja nauttia arvonantoa. Uusi ja voimakkaasti kasvava yhdistys on luotsattava aktiivisin ottein, muutoin koko homma kuivuu käsiin.

Ulla on 24-vuotias. Hän on syntymästään saakka ollut kuuro ja 10-vuotiaana hänellä havaittiin olevan vain putkinäkö. »Sukuvika», sanoo Ulla ja kertoo, että hänen sukulaisistaan viisi muutakin on kuurosokeaa.

Tehtävä Kuurosokeat ry:n puheenjohtajana ei ole helppo, sen Ullakin myöntää. »Vastuu on iso», hän sanoo ja jatkaa, että myöntyi kuitenkin puheenjohtajaksi kun ystävät häntä pyysivät. Viime vuoden tärkeimpinä aikaansaannoksina Ulla mainitsee luonnollisesti Tampereen palvelutalon. »On hyvin tärkeää, että kun monet kuurosokeat haluavat itsenäistyä, heille tällainen itsenäistymismahdollisuus myös suodaan. Myös pohjoismainen yhteistyö on Ullan sydäntä lähellä. »Pitämällä yhteyttä muiden pohjoismaiden kuurosokeisiin, voimme saada toisilta kuurosokeilta hyviä ideoita ja kokemuksia», Ulla tähdentää.

Kuurosokeiden tilanne pohjoismaista Suomessa,

Ruotsissa ja Norjassa on Ulla arvion mukaan suunniteltu samanlainen. Tanska sen sijaan on jäljessä Pohjoismaisena yhteistyönä on syntynyt myös projekti Kenian kuurosokeiden auttamiseksi. Suomessa kuurosokeiden asiat on hoidettu sentään hyvin verrattuna Kenian olosuhteisiin. »Voimme opettaa pistekirjoitusta kenialaisille, mobilityä ja auttaa jokapäiväisessä elämässä muutenkin», Ulla kertoo. Itsenäisyyden saavuttaminen elämässä on Ulla arvion mukaan kuurosokealle tärkein asia.

Tänä vuonna Ulla yrittää paneutua erityisesti Tampereen palvelutalon laajennushankkeen käyntiin saattamiseen. Myös kuntoutusasioiden hoito vaatii paljon työtä yhteistyössä keskussairaaloitten kanssa. Kurssi- ja koulutus- sekä työnsaantimahdollisuuksia koherottaa, Ulla luettelee tämän vuoden tärkeimpiä asioita.

Yhdistys on kasvanut viime vuosina vauhdilla. Ulla ei kuitenkaan usko, että kasvuvauhti olisi ollut liian kova hallittavaksi. »Vauhti on ollut vain ripeä», hän täsmentää ja kertoo, että esimerkiksi palvelutalon saatava aikaiseksi niin nopeasti kuin suinkin mahdollista, koska monet kuurosokeat haluavat itsenäistyä.

Näin siis jutteli Ulla Tikkanen. Niin tosiaankin jutteilla vaikka minä en osaakaan viittomakieltä, tulimurtoimeen hyvin ilman tulkkia. Ulla on taitava huuliltalkkija ja selkeä-ääninen puhuja, joten mitään kommunikointiongelmaa ei ollut.

Samalla tavoin hän kommunikoi enimmäkseen su-

»Itsenäisyyden saavuttaminen on kuurosokealle tärkein asia», sanoo puheenjohtaja Ulla Tikkanen.

hasensakin kanssa. Ulla sulhanen Mauno on myös kuurosokea, ei tosin kumpaakaan täysin, ja opiskelee Näkövammaisten ammattikoulussa. Ulla itse on Näkövammaisten ammattikoululla niin kuin useimmat varmaan tietävätkin. Hän on ADL-opettajana.

TP

Sosiaalilomat ovat haettavissa

Raha-automaattiyhdistys on tänä vuonna myöntän 20.000 mk kuurosokeain lomanviettomahdollisuu sien edistämiseen nimikkeellä sosiaalinen lomaminta. Tämä tarkoittaa sitä, että kuurosokea voi o paan avulla olla lomalla esim. jossakin lomakodissa tai lomanviettopaikassa. Täysihoidomaksuun ja ma koihin voi anoa avustusta tai täysihoidomaksu ja ma kat voidaan maksaa kokonaan, jos kustannukset eiv nouse kovin korkealle. Kuurosokean avustajana v olla joku perheenjäsen, tulkki tai muu opas, joni kuurosokea haluaa ottaa avustajakseen.

Raha-automaattiyhdistyksen ohjeiden mukaan v himmäisaikana voidaan pitää viittä lomavuorokautti mutta tavoitteena on yksi viikko.

Sosiaaliloma-avustusta haetaan hakemuksella, j ta saa aluesihteeriltä. Avustusta ja lomaa voidaan myöntää kuurosokealle, joka ei heikon taloudellise tilanteen takia itse voi kustantaa lomaa, ja joka te veydellisten, työoloihin liittyvien tai muiden syiden t kia on erityisen loman tarpeessa.

Koska rahaa ei ole myönnetty kuin 20.000 mk t hän toimintaan, joutuu johtokunta käsittelemään h kemukset ja ratkaisemaan loman tarpeellisuus. Lon voidaan myöntää noin 12 kuurosokealle, joista 6 vie täisi loman jossakin lomakodissa ja 6 muussa loma viettopaikassa esim. hotellissa. Avustusta voidaan myöntää noin 800 mk (oppaan kanssa 1.600 mk) l makodissa vietettävää lomaa varten ja 1.000 mk (o

paan kanssa 2.000 mk) muussa lomapaikassa vietettävää lomaa varten.

Jos olet kiinnostunut sosiaalilomasta, ota yhteys alueesi aluesihteerin. Häneltä saat hakemuskaavakkeita. Mieti myös valmiiksi, missä haluaisit loman viettää. Loma pitäisi viettää tämän vuoden aikana. Lomahakemukset tulisi olla täällä keskustuimistossa kesäkuun loppuun mennessä.

Sosiaalilomia myöntävät myös anomuksesta sosiaalilautakunnat, näkövammaisten alueyhdistykset ja Kuurojen Liitto. Myös näistä lomamahdollisuuksista voit kysyä aluesihteeriltäsi.

AJANKOHTAISTA

Eka päätti lopettaa tuonnin Etelä-Afrikasta

E-osuuskunta Eka luopuu Etelä-Afrikan tuonnista. Toimitusjohtaja Eino Malisen mukaan päätös merkitsee sitä, ettei uusia kauppasopimuksia eteläafrikkalaisten vientiyriyten kanssa enää solmita. Tukkuvarastoissa ja myymälöissä olevat tuotteet myydään loppuun.

Eka haluaa tällä päätöksellään omalta osaltaan tehdä selväksi, ettei se halua olla tekemisissä sellai-

sen valtion kanssa, jossa harjoitetaan rotupolitiikkaa. Etelä-Afrikan mustalla enemmistöllä on huomattavasti vähemmän oikeuksia kuin maata hallitsevalla valkoisella vähemmistöllä.

Suomen ulkoministeriö on käynyt neuvotteluja myös muiden keskusliikkeiden eli SOK:n, Tukon ja Keskon kanssa tuonnin lopettamiseksi Etelä-Afrikasta. Nämä neuvottelut eivät ole kuitenkaan johtaneet ainakaan toistaiseksi mihinkään tulokseen. Etelä-Afrikan tuodaan mm. hedelmäsäilykkeitä.

Helsingin Sanomat 26.4.

Ruotsalaistieto:

Saab laajenee Uudessakaupungissa

Ruotsalainen autotehdas Saab harkitsee kapasiteettinsa laajentamista Uudessakaupungissa. Ruotsalaislehden Dagens Industrin mukaan Saabin on määrä lisätä tuotantoaan 30.000 autoa vuoteen 1988 mennessä. Tuotantoa laajennetaan joko Uudessakaupungissa tai Arlövissä Ruotsissa, tehtaalta kerrotaan Tuotannon laajentamista juuri Saabin Suomessa olevalla tehtaalla puoltaa se, että Suomessa on helpompi saada työntekijöitä tehtaalle kuin Ruotsissa.

Saabin laajennussuunnitelmat johtuvat hyvin sujuneesta viennistä. 1981 Saab valmisti 66.000 autoa Ruotsin ja Suomen tehtailla yhteensä. Näistä vientiin meni runsas puolet. Viime vuonna valmistui yhteensä 103.000 autoa, joista vientiin meni jo kolme nejäsojaa. Erityisesti Yhdysvaltoihin on Saabien menekki kasvanut. Neljän viime vuoden aikana Yhdysvaltoihin vietyjen autojen määrä on yli kaksinkertaistunut. Helsingin Sanomat 27.4.

Kuurot nuoret vaativat parempaa koulutusta

Kuurot nuoret vaativat itselleen samanlaisia mahdollisuuksia kuin muillakin nuorilla on. Esimerkiksi kuuron nuoren koulutus- ja ammatinhankintamahdollisuudet ovat Suomessa selvästi heikommät kuin muissa Pohjoismaissa. Kuurot eivät liioin ole saaneet riittäviä valmiuksia vastata niihin odotuksiin, joita yhteiskunta yksilöltä vaatii.

Vaatimuksen tehostamiseksi kuurot nuoret järjestivät lauantaina Helsingissä mielenosoituksen eduskuntatalon edustalla. Kysymyksiin oli vastaamassa opetusministeriön, kouluhallituksen ja eduskunnan sivistysvaliokunnan edustajia.

Mielenosoitus liittyi Kuurojen Liiton lauantaina ilta-päivällä järjestämään kansainvälisen nuorisovuoden päätapahtumaan. Tilaisuudessa oli mukana kuuroja

nuoria eri puolilta maata, ja sen avasi opetusministeri Kaarina Suonio (sd).

Tapahtumassa kuurot nuoret esittivät alustuksia ammatinvalintaan, jatkokoulutukseen, työhön ja vapaa-aikaan liittyvistä kysymyksistä. Ruotsalainen kuuro psykologi Sven-Erik Malmström käsitteli kuuron lapsen ja nuoren sosiaalista kehitystä.

Kuurojen Liitto vaatii erityisesti, että kuuron nuoren on saatava opetusta viittomakielellä. Liiton mielestä ns. integroitu opetus eli vammaisen sijoittaminen opetuksessa muiden nuorten joukkoon ei onnistu kuurojen kohdalla. Muut vammaiset pystyvät kommunikoimaan vaivattomasti muiden kanssa, mutta kuuro jää integroidussa opetuksessa useimmiten yksin.

Helsingin Sanomat 28.4.

Yli neljä viikkoa kestänyt Alkon myyjien lakko on päätynyt. Sopimus syntyi koko yön kestäneissä neuvotteluissa 27.4. Näin Alkon ovet avautuivat juuri vapun alla.

Sopimus on hieman alle kahden vuoden mittainen. Siinä myyjien palkka nousee noin 7 prosenttia. Ensimmäisten kymmenen sopimuskuukauden aikana alkon myyjien palkka nousee nyt keskimääräisestä 5.100 mk:sta 300-400 markkaa kuukaudessa.

Helsingin Sanomat 28.4.

Väyrynen haluaa säätää lain kehitysapurahoista

Ulkoministeri Paavo Väyrynen (keskustapuolue) aikoo teettää eduskunnassa lain Suomen kehitysavun lisäämiseksi. Suomi on luvannut YK:lle (Yhdistyneet Kansakunnat), että se käyttää bruttokansantuotestaan 0,7 % kehitysapuun. (Bruttokansantuote on kaikkien Suomessa yhden vuoden aikana tuotettujen palvelujen ja tavaroiden yhteenlaskettu arvo.) Kehitysavulla autetaan köyhiä maita esimerkiksi Afrikassa.

Tällä hetkellä Suomi antaa kehitysapua vain 0,4 % bruttokansantuotteestaan. Väyrynen haluaisi, että nyt säädettäisiin laki, jonka mukaan kehitysapumäärärahoja lisättäisiin joka vuosi niin, että tavoite 0,7 % täytyisi vuonna 1989. Tällä hetkellä kehitysapumäärärahoista päätetään joka vuosi erikseen valtion budjetin yhteydessä.

Helsingin Sanomat 28.4.

Ilmoitus

TAMPEREEN ALUESIHTTEERI PIRJO RISSANEN

Seuraava toimistopäivä on tiistaina 14.5.1985. Maanantaina 6.5. ja 13.5. ei ole toimistopäivää.

Ammattikouluun runsaasti hakijoita

Näkövammaisten ammattikouluun on ensi lukuvuorona alkaville kursseille ollut runsaasti hakijoita. Määräaikaan mennessä oli kouluun saapunut hakemuksia kaikkiaan viideltätoista kouluun haluavalta. Kuurosokeiden opettaja Alli Leppälä ei muista näin monta hakijaa olleen kuin ehkä kerran aikaisemmin.

Hakijoiden runsaudesta johtuen Alli Leppälä epäilee, ettei kaikkia hakijoita voida kouluun ottaa. Eniten haki valmentavalle linjalle (9 hakijaa), hieroja- ja kurtohoitajalinjalle haki kummallekin kaksi ja konenäköntoimintajalinjalle yksi kumpaankin. Lopulliset valinnat tehdään koululla toukokuun puoliväli paikkeilla.

Äitienpäivä lähestyy

Kaikki me muistamme rakkaudella omaa Äitiämme kenen Äiti elää ja kenen Äiti on jo mennyt rajan toiselle puolelle, mutta muistot eivät Äidistä kuole koskaan.

Minä tässä jo hyräilen kaunista laulua ja haluaisin teille tässä sanoa kertoa ja lähettää Äitienpäivä tervehdyksen kaikille kuurosokeitten lasten sekä kuurosokeille Äideille. Toivon, että joku läheinen ystävä tai lapsi laulaisivat viittomalla kädestä käteen tämä kauniin laulun. Minä laulan tämän laulun täällä koton

sävelin teille Äitienpäivänä. Hyvää Äitienpäivää teille kaikille.

Orvokkeja Äidille

Kaksin kulkevat he hiljaa kevään tietä tuoksuva. Tyttö äitiänsä ohjaa, tää vaiti vaeltaa. Äiti kas, hän mitään ei nää, siks tyttö kuvailee kukkakimppua niin sievää jota ihailee. Äiti pieni orvokit kukkahan jo saa – niin kauniina ne jälleen kukoistaa, taivaansini niitten kai värjää kukinnon. Äiti pieni hymyää: Jo kevät tullut on. Jos sä äiti-kulta hetken oottelet, orvokit saat multa kauniin siniset. Äiti kukat ottaa ja kiittäen suukon suo tyttarelleen, joka kevään viestin hälle tuo. Kirkas kyynelel helmen lailla poskellensa vierähtää. Elo paljoa on vailla, vain synkkää pimeää. On kevään aika kaunein heille, mut, hän voi sen vain aavistaa. Siksi haavekuvain teille mieli vaeltaa. (Äiti pieni orvokit) Kertaus.

Lauluterveiset Hilikka Kasurinen

Hämeenlinna – sisämaan vanhus

Näin kesän ja matkailukauden kynnyksellä aloitetaan nyt sarjaa, jossa kertoillaan suomalaisista kaupungeista. Tämän sarjan tekoon voitte tekin osallistua kirjoittamalla jostakin hyvin tuntemastanne paikkakun-

nasta tärkeimpiä seikkoja. Kirjoituksenne tullaan siten julkaisemaan Tuntosarvessa tämän saman artikkelisarjan otsikon alla.

Hämeenlinna on Suomen vanhin sisämaan kaupunki. Se täyttää muutaman vuoden kuluttua 350 vuotta. Tuolloin antoi Pietari Brahe Hämeen vanhalle linnalle ja sitä ympäröivälle linnakylälle kaupungin arvon. Hämeen vanha linna siis on Hämeenlinnan napa. Sen ympärille tämä kaupunki on syntynyt. Siksi onkin mukavaa, että linnaa parhaillaan entisöidään. Entistämistyössä linna saa takaisin 1760-luvun asunsa. Työt ovat edenneet jo melko pitkälle: itse päälinna on valmis ja yleisölle avoin opastuskierroksineen kaikkineen ja kehämuurirakennustenkin pitäisi valmistua muutaman vuoden kuluessa. Jo on aikakin, sillä pian entistämistöiden alkamisesta on kulunut 30 vuotta.

Vaikka linna onkin Hämeenlinnan nähtävyyksistä numero ykkönen, on täällä myös kuuluisa Aulangon luonnonpuisto. Eversti Hugo Standertskjöldin vuosisadan vaihteen aikoihin rakennuttama puisto on tänäänkin kaunis nähtävyys. Everstin ajoista puisto on kuitenkin muuttunut paljon, sillä Hugo oli tosi rikas mies ja puisto piti siten hänen aikanaan olla todella viimeisen päälle. Tänäänkin puistoa toki hoidetaan ja siellä kasvaakin monia sellaisia harvinaisia puulajeja, joita ei muualta Suomesta juurikaan tapaa. Ei ainkaan tapaa yhtä suuria ja jylyhiä puita. Aulangon luonnonpuistossa on kaikki mitä Standertskjöldin mielestä kunnan puistossa pitää ollakin: joutsenlampi, näkötor-

ni, linnan rauniot (jotka rakennettiin tarkoituksella raunioiksi jo alunperinkin), huvimajoja ja harvinaisia puita ja pensaita.

Hämeenlinnassa asuu tätä nykyä runsaat 40.000 asukasta. Itse keskusta on kuitenkin verrattain pieni ja ahdas, sillä uusi keskusta on rakennettu vanhalle ruutuasemakaavalle Vanajaveden ja vetelän suon väliin. Suo on sittemmin kaivettu ylös ja rakennettu paikalle moottoritie, joka nyt halkoo Hämeenlinnaa. Vanhasta keskustasta, joka vielä 60-luvun alussa oli Suomen suurin yhtenäinen puuempire-kaupunki, ei enää ole jäljellä kuin muutama talo. Niidenkin säilyttäminen tuntuu olevan Hämeenlinnan päättäjille ylivoimainen tehtävä.

Vaikka me suomalaiset olemmekin jo melko sekoituneita, on hämeenlinnalaisissa ehkä kuitenkin jotakin hämäläisille ominaista. Päätökset todella syntyvät täällä hitaanlaisesti ja ihmiset ovat hiemen sulkeutuneita ja juroja. Kestää ainakin 30 vuotta ennen kuin paljasjalkainen hämäläinen hyväksyy muualta muutaneet hämäläiseksi.

Kaunis kaupunki tämä vallankin kesäaikaan joka tapauksessa on siitä ei päästä mihinkään. Luonto on rehevää, kumpuilevaa ja kaiken kruunaa vielä Hämeenlinnan halkova Vanajavesi, joka vesi-nimestään huolimatta on Hämeenlinnan kohdalla joki. Hämeenlinnan ympäristössä on lisäksi järviä ja lampia vaikka kuinka paljon.